

KERESKEDELMI MAGÁNTANÍTÁS.

Írta: SCHWIMMER RÓZSA.

Amíg szenzációs esemény nem irányítja a társadalom figyelmét valamely baj felé, addig ez nyugodtan pusztíthatja a maga áldozatait, bárha figyelmes szemlélők idejében hangosan ki is fejezték aggodalmaikat. Hányszor emlegetik pl. a magán-színiiskolák veszedelmét anélkül, hogy megfelelő intézkedés gátat vetne garázdálkodásuknak. Csak ha egy kirívóbb eset világítja meg a bajt, csak akkor eszmélnék a reformok szükségére.

A kereskedelmi magánoktatás is napról napra több áldozatot szed és az illetékes hatóságok még mindig nem veszik észre a lelkiismeretlenséget, amelynek legsürgősebben véget kellene vetni.

A gyakorlati élet megmutatta, hogy az irodai szükségletet még a négy polgári elvégzése után végzett hivatalos tanfolyamokon szerzett tudás sem elégíti ki. Ebből a megismerésből indult ki az az erélyes mozgalom, melyet a Nőtisztviselők Országos Egyesülete a testvéregyesületek bevonásával indított a célból, hogy a leányok részére nyissák meg a fiúk kiképzésére szolgáló kereskedelmi iskolákat.

A nők kereskedelmi szakoktatásának ilyen kibővítésére törekvő mozgalommal ellentétben, az üzleti spekuláció a tehetségtelen vagy rest leányok hajlamainak és a szülők lelkiismeretlenségének vagy kényszerhelyzetének kedvez.

Ijesztő módon szaporodik az olyan állástkereső „tisztviselőnők” száma, akiknek előképzettsége semmiképen sem elégítheti ki az irodák igényeit. S amíg egyrészt a kínáló állások egy nagy százalékát nem lehet betölteni, mert nincsen az igényeknek megfelelő képzettségű pályázó, addig a szülők hanyagságának vagy tehetetlenségének és az üzleti érdekek áldozatainak százai ostromolják az állásközvetítőket és a – protektorokat.

A baj gyökerét abban találjuk, hogy a gyors- és gépirás mesterségét összetévesztik a kereskedelmi szaktudással. Meg kell állapítanunk és e megállapítást meg kell értetnünk az összes érdekelt tényezőkkel, hogy ezek a kézügyességek csak részletei a kereskedelmi szaktudásnak. Mint ahogy az újágírónak nem elég, ha beszédek stenografálni és lekopogtatni tud, úgy a tisztviselői pályára is sok fontos ismeret megszerzésével kell előkészülni.

Az a megfigyelés, hogy számtalan esetben a gyors- és gépirás megtanulása után „tisztviselőnek” jelentkeznek fiatal és idősebb leányok és asszonyok, a viszonyok gondosabb tanulmányozására vitt bennünket. A következő helyzetet állapíthatjuk meg. Családokat találunk, amelyek gyermekeik munkaerejét mielőbb

ki akarják használni. Alighogy gyermekük néhány elemi osztályt elvégzett „pályát választanak” számára, hajlamait, tehetségeit figyelembe nem véve, a pálya feltételeit nem ismerve, vagy abban a hiszemben, hogy e feltételeken túl tehetik magukat. Ettől is „hallották”, attól is, hogy tisztviselőnek nagy fizetése van, érdekes erre a pályára „adni” a gyereket. A fűszeres bolt kasszájára ki van tűzve egy cédula, amely imponáló rondírással hirdeti, hogy gyorsírás-tanító legrövidebb idő alatt előkészít a tisztviselői pályára. A hirdetési oszlopok és táblák, a hírlapok kishirdetési ingyen tanönyvet, vagy egyebet kínálnak azoknak, akik az illető „szakiskolában” tanulnak.

Mi sem érthetőbb, minthogy az ilyen szülők elkerülik azokat a tisztességes iskolákat, amelyek megfelelő előképzettségre építik fel a kereskedelmi szakoktatást. Ugyanígy járnak el a hirtelen tönkrement családok, kereset- és vagyonnélküli özvegy asszonyok, akik a szükség pillanatában meggondolás nélkül ifjú gyermekeikre hártják a családfenntartás terhét vagy idősebb leányaiktól, kiket nem készítettek elő idejében kenyérkereseti munkára, megkívánják, hogy a lehető legrövidebb idő alatt készüljenek valamely pályára.

A tanulók közt is különböző csoportokat találunk. A szüleik kívánságát vakon követő, önálló véleményt nem nyilvánító mellett olyanokat, akik tehetség híján sehogy sem tudnak az iskola padjain boldogulni. Az ipari pályák gazdaságilag és társadalmilag sokkal kevesebbet nyújtanak, mintsem hogy vonzóak lehetnének. A gyors- és gépirás megtanulása többlet biztat. Ezt tanulni nem „kunszt” hiszik ők és állítják mindazok a spekulánsok, akiknél csak az fontos, hogy minél több balek fizesse a tandíjat.

Mindezeknek a szempontoknak kedvez a kereskedelmi zugtanfolyamok spekulációja. Ezen a tanfolyamokon, mint a zugszíniiskolákban, nem tekintik a tanuló tehetségét, hanem feltétlenül elhitetik vele, hogy ő primadonna, azaz jól fizetett állású tisztviselő lesz, csak szúrja le a tandíjat. Ha azután időt és pénzt elpazarolva tényleg állásért jelentkeznek a becsapottak, keserves csalódással tekinthetnek a hiába hozott áldozatra. A Nőtisztviselők Egyesülete nem helyez el olyan tisztviselőket, akiknek nincsen megfelelő szakképzettségük. Így nem marad más hátra, mint a protekció-hajhászás.

Hogy a protekció igénybevétele immorális, arról külön beszélni nem is kell; a magyar társadalom erkölcsi és kulturális fekélyeinek egyik legveszedelmesebbje a protekció-rendszer. Egyébként a jól képzett erők versenye mellett a protekció legföljebb arra elég, hogy irodába juttassa a pályázót. De arra nincs befolyása

a protekciónak, hogy meg tartsák, hogy fokozatosan magasabb munkakört nyissanak neki, mindjobban fizessék; ehhez a tisztviselő tudására, valódi értékére van szükség.

De a protektorok egy más fajtájáról sem szabad megfeledkeznünk. A jószívű sajnálkozókról, akik kétségbeesett szülőknek tanácsot és segítséget szoktak adni. Ezek valamely gépkereskedőnél „kijárák” az ingyenoktatást. A „jőtevők” egész láncolata működik itt együtt: a protektor, az ingyentanító írógépcég és megint a protektor, aki „állást” szerez.

Ezekre az esetekre hivatkozik számtalan, a Nőtisztviselők Egyesületének állasközvetítő osztályán kopogtató, de elutasított pályázó. Hivatkozik a „barátnőjére”, vagy „ismerősenek barátnőjére”, aki „szintén nem végzett többet, mint négy polgárit és az X gyorsítási iskolát, mégis kitűnő állása van”. A kitűnőségről kiderül, hogy harminc-negyven forint fizetési maximumból áll.

De a „négy polgári” valójában sokszor csak négy elemi. A hat elemi osztályt végzett zugiskolákban képzett „tisztviselőnök” száma szomorúan tekintélyes.

Ez a helyzet valamennyi érdekeltre nézve – az üzleti spekulánsokat kivéve – felette káros és veszedelmes.

Az egyes egyénekre nézve káros, mert ez az előképzettség tisztességes megélhetést nem biztosít, a tanuló tehát vagy a züllés lejtőjére jut, vagy kénytelen a hiába fecsérelt időt és pénzt elsiratva más pályára készülni. Káros az egész tisztviselői, de főleg a nőtisztviselői karra nézve, mert a tisztességtelen verseny elemét viszi az irodába, ott lefokozza a munka megbecsülését és értékét. Végre magára a kereskedelemre nézve sem lehet közömbös ennek a protekciós, szaktudás hiányában megbízhatatlan elemnek a betódulása.

Ezeket a szempontokat mérlegelve az illetékes hatóságoknak végre közben kell járniok a zugiskolák járványának megszüntetésére. A magántanításnak csak ott lehet helye, ahol javíthat a közoktatásügy hiányain, csak olyan kezekben nyugodhat, amelyek nemcsak a pénzolvasás mesterségére alkalmasak.